

Ettől függetlenül hozzáfogtunk az újságok és visszaemlékezések összegyűjtéséhez, melynek hatására fellendült a községben a honismereti mozgalom és mindenki kíváncsian várja, miként lesz értékelve az adácsi szociáldemokrata tudósító 1945 és 47 közötti tevékenysége.

A másik példa: Nagyréde, bizonyára ismert mindenki számára. A nagyrédei termelőszövetkezet egy rendhontó, újszerű vetélkedőt hirdetett meg ebben az évben, amelynek a lényege, hogy benevezni csak gyűjtött anyaggal, vagy pedig krónikával lehetett. Erdemes megnézni a helyszínen, hogy mennyi helytörténeti anyag gyűlt össze az 1945—1980 közötti időszakból. Erdemes odafigyelni erre a vetélkedőre, hogy ki tud többet a termelőszövetkezetéről, illetve a községről. Meg kell jegyezni, hogy két kötet már megjelent a község 1945-ig tartó történetéről egy kitűnő helytörténész, *dr. Molnár József* kandidátus tollából, aki sajnos, eltávozott sorainkból. A harmadik kötet megírására is megvan a lehetőség, hiszen maguk a termelőszövetkezeti dolgozók, a község lakói gyűjtötték össze az alapanyagot.

A harmadik gondolat, amelyet el szeretnék mondani; hogy a magyar munkásmozgalom kutatása — erre *Ortutay Gyula* hívta fel a figyelmet — elképzelhetetlen a parasztság kutatása nélkül. Nemrégben összegezte Heves megyében *dr. Szecskó Károly* a Hevesi Szemle 1980. 2. számában a Heves megye forradalmi munkásmozgalom története kutatásának helyzetét. Rámutatott a kevéssé ismert területekre: keveset tudunk Heves megyében a szociáldemokrata párt működéséről, tevékenységéről, továbbá az antifasiszta ellenállási mozgalomról, feltáratlanok, a népi demokratikus forradalom megyei eseményei, a mezőgazdaság szocialista átszervezésének hatásáról szintén keveset tudunk.

Ugy gondoljuk, hogy a Hazafias Népfront a maga mozgalmi eszközeivel elő tudja segíteni, hogy a honismereti mozgalom munkásai, a paraszti változások, a munkásosztály és a parasztság találkozásának, összefonódásának, a szocialista társadalmi egység kibontakozásának is krónikásai legyenek.

Dr. Nagy Sándor:

Nem a fiatalok a felelősek hiányos történelemszemléletükért

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség, ahogy eddig, úgy a jövőben is megkülönböztetetten fontos területének tartja a honismereti mozgalmat és megkülönböztetett figyelmet fordít a mozgalomban való részvételre. Ezt ma már természetesen és kézenfekvőnek érezzük, pedig ennek is megvan az időszerű politikuma. Nem kell túlságosan távolra visszanyúlni a múltba ahhoz, hogy az ember észrevegye a különbséget az ifjúsági szövetség mai munkája, és mondjuk néhány évtizeddel ezelőtti fel fogása között. Ma az ifjúsági szövetség számára mi sem természetesebb, mint az, hogy ismerni kell ezt az országot, ezt a hazát, ismerni kell térben és időben, hogy el tudjunk igazodni a jelenünkben és legyen távlatunk.

Ami a KISZ munkáját illeti, kongresszusainkon az ifjúság eszméi, politikai nevelésével kapcsolatos különféle dokumentumainkban mindig is megkülönböztetett figyelmet szenteltünk a hazafias nevelésnek és tesszük ezt azért, mert ennek időszerűségét nem lehet eléggé hangsúlyozni. Mai viszonyaink között bizony gyakran előfordul, hogy valaki hamarabb jut el Burgenlandba, mint hogy az Őrséget megismerné, hamarabb utazik el Leningrádba, minthogy a Hortobágyon egyszer is keresztül ment volna. Az Úttörőszövetség, az ifjúsági szövetség tudatosan törekszik arra, hogy először itthon kell megismerni a tájat, az országot, itthon kell megismerni történelmünket, és ahhoz viszonyítani mindazt, amit ezen kívül látunk.

Hiányosságok vannak a fiatalok történelemismeretében, de azért nem a fiatalok a felelősek, hogy milyen a történelemszemléletük, milyen a történelemismeretük. A magyar történelemtanítás sajnos sok helyen még most is klisékben gondolkodik. Meggyőződésem, hogy nagyon keveset kapnak a mai tizenévesek, huszonevesek abból, ami közvetlenül a mai kort megelőzően Magyarországon történt. Nagyvonalú, általános leírások, értékelések találhatóak a történelemkönyvekben, egy-egy film ad néhány szempontot, a családban otthon sem beszédtema manapság már, hogy hogyan volt,

mint volt, miért volt úgy? Tehát csak azt tudom mondani, hogy fogódzkodók, kapaszkodók nélkül nagyon nehéz eligazodni.

Másrészt azért hozom elő, mert azt hittem, hogy a Honismereti konferencia ajánlaná, hogy a fiatalok részéről a történelem megismerése iránti igényt segítsük elő mindazonok a helyeken, ahol ezért egyébként felelősséget vállaló személyek, intézmények dolgoznak. Tudom, hogy ez nem a Honismereti mozgalom belső kérdése, de azt gondolom, hogy a konferencia megfogalmazhatna egy ilyen törekvést.

A másik dolog, amiről röviden szólni szeretnék, nem került eddig szóba. Ha a mai viszonyaink nyíltak, demokratikusak, az iskola légköre olyan, hogy a gyermek, a fiatal úgy érzi, számítanak a véleményére, fontos a személye, akkor mindenféle külső beavatkozás nélkül nő a felelősségtudata is. A felelősségtudat pedig olyan értelemben is nő, hogy többet akar tudni, többet akar megérteni ebből a világból, ennek a világnak az előzményeiből. Én úgy gondolom, ez legalább olyan fontos iránya az összefüggések, mint a fordítottja. Nagyon sokat teszünk tehát a Honismereti mozgalom érdekében, ha komolyan vesszük és valósággá váltjuk, tartalommal töltjük meg mindazt, ami a pártkongresszuson társadalmi demokrácia, szocialista demokrácia fejlesztése témakörben elhangzott. Meggyőződésem, hogy nem erőszakolt az összefüggés, nagyon is kézenfekvő, nagyon is természetes, hiszen szemléletet formál, közönséget, egyént erősít és csakis ilyen emberek fordulhatnak belső indíttatásból és nem külső kényszerből a haza dolgainak megismerése felé, és csakis ők tudják ezt megfelelően kamatoztatni.

B. Szatmári Sarolta:

Folyamatos a honismereti munka Komárom megyében

Engedjék meg, hogy azzal kezdjem, hogy a leg-ek megyéjéből jöttem. Talán mindenki tudja, hogy az ország legkisebb és legiparosodottabb megyéjéről van szó, de ugyanakkor — ne tűnjék dicsekvésnek — a legrégebbi feltárt emberi település megyéjéből, a legrégebbi középkori város, talán a legjelentősebb korai magyar középkori királyi központ megyéjéből — Esztergomra gondolok —, ugyanakkor abból a megyéből, ahol talán a legkevesebb népművészeti hagyomány él ma, ugyanakkor a legtöbb a felgyűjtésre váró ipartörténeti emlék. Rengeteg tehát a feladatunk. Ráadásul ez egy olyan megye, ahol a legkésőbb alakult ki a múzeumi szervezet, tehát a honismereti szakköri munka tudományos szakemberekkel való segítése, szervezése a legkésőbb indulhatott meg. Ezért nem folytathatom a leg-eket azzal, hogy a legjobban dolgozó honismereti mozgalommal rendelkező megye vagyunk, de azt szeretnénk, ha a legjobban dolgozók közé kerülhetnénk. Ezért néhány szóval elmondom, hogy ez alatt a rövid idő alatt mit próbáltunk elvégezni.

Megpróbáltuk a szakkörök munkáját úgy irányítani, hogy lehetőleg ne csak a dívatos tárgygyűjtés folyjék nálunk, és főleg ne a néprajzi, népművészeti gyűjtéseket próbálják végeztetni a szakkörvezetők a gyerekekkel, hanem megpróbáltuk felhívni az olyan érdekes és számunkra égetően fontos feladatokra a figyelmet, amelyekből a megye múzeumi és a megye egész közművelődése profitálhat. Először megpróbáltuk felmérni, hogy hol dolgoznak egyáltalán a szakkörök. Ez is egy elég nehéz munka volt, hiszen központi jelentést nem nagyon küldenek be még a megyei Honismereti Bizottságnak sem. Néha megszűnnek a szakkörök, nem is szólnak, az ember akkor jön rá, mikor kimegy. 18—20 olyan szakkör van, amelyik folyamatosan dolgozik megyénkben, ezek között az általános iskolai szakkör a legtöbb, kevesebb a középiskolai és nagyon kevés a felnőtteket is magában foglaló szakkör.¹

Mégsem érezhetjük magunkat megelégedettnek, mert hiszen a középiskolai szakköröknek a száma most sem növekedett és komoly honismereti munkát azért első-sorban a középiskolás korosztállyal lehet végezni. Ezen a helyzeten tehát változtatnunk kell. Az idei tíznapos táborunkban éppen erre próbálunk majd súlyt fektetni. Már tizennégy éveseket, tehát az általános iskolai szakkörökben jól dolgozó gye-

¹ A Komárom megyei honismereti szakkörökről és táborokról bővebben lásd a Honismeret 1970. 5—6.; 1972. 1. és 5—6. szám számait.